

Reactie Subsidieprogramma Sectorale Samenwerking IMVO

Oktober 2022

- **Het in oktober gelanceerde Subsidieprogramma Sectorale Samenwerking IMVO 2022-2025 is zeer teleurstellend en onvoldoende om betekenisvolle samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, vakbonden en het bedrijfsleven te realiseren. Met de invoering van dit subsidie-instrument laat de overheid het initiatief om gezamenlijk te werken aan het voorkomen en aanpakken van misstanden in wereldwijde waardeketens volledig over aan het bedrijfsleven. Deelname van vakbonden en maatschappelijke organisaties aan deze samenwerkingsverbanden is slechts optioneel. Daarmee verstuurt het kabinet het verkeerde signaal: sociale dialoog en samenwerking met het maatschappelijk middenveld zijn juist essentieel om mensen- en arbeidsrechtenschendingen en milieuschade te voorkomen.**

Positief is dat het instrument zich specifiek richt op de naleving van de OESO-richtlijnen en er duidelijk naar verwijst.¹ Ook is het belangrijk dat het kabinet onderstreept dat "deelname aan een samenwerkingsverband niet de verantwoordelijkheid van individuele ondernemingen vervangt om te voldoen aan wetgeving" en dat het subsidieprogramma niet is bedoeld "om deze individuele verantwoordelijkheid te vervangen".

IMVO-convenantenbeleid vervangen door een subsidieloket

Van ambitieus overheidsbeleid om met sectorale samenwerking tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties, vakbonden en overheden gezamenlijk te werken aan het vergroten van invloed en het aanpakken van problemen die alleen collectief kunnen worden opgelost is geen sprake meer.² Het nieuwe subsidieprogramma is slechts een loket waar groepjes bedrijven geld kunnen aanvragen voor een samenwerkingsverband. De overheid trekt zich helemaal terug en maatschappelijke organisaties en vakbonden zijn afhankelijk van de eventuele interesse van bedrijven om met hen samen te werken.³ Op deze manier dreigt veel van de opgedane kennis en ervaring van het IMVO-convenantenbeleid (dat is gestart in 2013) verloren te gaan. Na het Fonds Verantwoord Ondernemen en het Fonds Bestrijding Kinderarbeid is dit nu het derde subsidieloket van de Rijksoverheid waar bedrijven die met gepaste zorgvuldigheid aan de slag willen gaan een aanvraag kunnen doen.

Concreet wijst het MVO Platform graag op de volgende aandachtspunten:

- Bedrijven kunnen geld aanvragen voor samenwerkingsverbanden zonder maatschappelijke organisaties en vakbonden. Of bedrijven hen willen betrekken, hangt helemaal van hun eigen motivatie af. De overheid speelt geen rol meer in het aanjagen, belonen of faciliteren van samenwerkingsverbanden.
- Een samenwerkingsverband hoeft zich slechts te richten op één stap van gepaste zorgvuldigheid. Om risico's daadwerkelijk aan te pakken is het juist essentieel om het gehele proces van gepaste zorgvuldigheid te doorlopen.
- Samenwerkingsverbanden wordt gevraagd om sociale dialoog te voeren met vakbonden, maar mogen er ook voor kiezen om te beargumenteren waarom ze dat niet doen. Dat botst met de motie-Van den Hul/Nieuwenhuijzen⁴, die het kabinet vraagt sociale dialoog altijd als criterium te gebruiken.
- Hoeveel sectoren en bedrijven de minister beoogt te bereiken met het subsidieprogramma is onduidelijk. Het totaalbudget is in ieder geval ontoereikend om in alle risicosectoren waar het programma voor is bedoeld een samenwerking op te zetten.⁵
- De overheid zit niet meer aan tafel en maakt niet duidelijk hoe ze zal monitoren of het subsidieprogramma effectief is, voldoende bedrijven en sectoren bereikt, of de deelnemers hun afspraken nakomen en of klachtenmechanismen goed functioneren.
- Het subsidiebesluit komt nergens terug op de aanbevelingen voor het verbeteren van het IMVO-convenantenbeleid uit de beleidsevaluaties van het KIT en de IOB.⁶ Geen van beide

evaluaties deed de aanbeveling om het IMVO-convenantenbeleid om te vormen tot een subsidieprogramma. Waar de inrichting van het subsidieprogramma op is gebaseerd, is dan ook onduidelijk.

- Het is onduidelijk of samenwerkingsverbanden standaard toegankelijke en effectieve klachtenmechanismen moeten organiseren, of dat dit alleen een eis is voor samenwerkingsverbanden die zich richten op stap 6 (remedie). Het subsidieprogramma verwijst hier weliswaar naar de UN Guiding Principles, maar biedt geen oplossing voor de zeer moeizame ervaringen met klachtenmechanismen in de afgelopen jaren.⁷
- Opvallend is dat het subsidiebesluit uitsluitend refereert aan 'maatschappelijke organisaties' en nalaat de specifieke rol van vakbonden in sectorale samenwerking te benoemen.
- Het is onduidelijk of en hoe de nieuwe samenwerkingsovereenkomst in de kleding- en textielsector binnen het nieuwe subsidieprogramma past. Op dit moment zijn de onderhandelingen hiervoor gaande en maakt deze onduidelijkheid het lastiger om voort te bouwen op de gemeenschappelijke projecten en lessen uit het kleding- en textielconvenant. Dit botst met de motie-Amhaouch c.s..⁸

Gezien deze ernstige tekortkomingen van het instrument vraagt het MVO Platform zich sterk af of het subsidieprogramma zal bijdragen aan betere naleving van de OESO-richtlijnen door bedrijven.

- ➔ Het MVO Platform dringt erop aan dat de overheid deze tekortkomingen corrigeert tijdens de implementatie van het subsidieprogramma.

Geen inspraak van Kamer

In april 2022 schreef het kabinet⁹ dat de Kamer nog geïnformeerd zou worden over hoe de ervaringen met de onderhandelingen over de nieuwe samenwerkingsovereenkomst in de kleding- en textielsector in het instrument voor sectorale samenwerking zouden worden verwerkt, in lijn met de motie-Amhaouch c.s..⁸ In het Kamerdebat op 31 mei zei minister Schreinemacher toe een Kamerbrief te sturen over het beleid voor sectorale samenwerking en de ontwikkelingen in de kleding- en textielsector.¹⁰ Dat lijkt allebei niet te zijn gebeurd; in plaats hiervan heeft het kabinet het subsidiebesluit direct in de Staatscourant gepubliceerd en de Kamer hierover niet geïnformeerd.

- ➔ Waarom heeft de minister de voorgenomen inrichting van het subsidieprogramma niet aan de Kamer voorgelegd? Kan de Kamer zich hier alsnog over uitspreken en de minister vragen rekening te houden met de hierboven genoemde aandachtspunten?

Ondanks de vele aandachtspunten in de inrichting van het subsidieprogramma zullen de leden van het MVO Platform zich waar mogelijk blijven inzetten voor het bevorderen van sectorale samenwerking die bijdraagt aan het voorkomen en verhelpen van mensenrechtenschendingen en milieuschade in wereldwijde ketens. Daarbij is wel, méér dan zich nu toont, een ambitieuze overheid nodig die een leidende rol speelt op het gebied van normstelling en kwaliteitsbewaking.

¹ Staatscourant - [Subsidieprogramma Sectorale Samenwerking IMVO 2022-2025](#).

² Het MVO Platform deed in 2021 [acht aanbevelingen](#) voor het nieuwe beleid voor sectorale samenwerking.

³ Dit gaat om Pijler I van het Subsidieprogramma, niet om het al bestaande subsidiedeel van het Fonds Verantwoord Ondernemen (FVO) dat nu onder Pijler II wordt ondergebracht.

⁴ [Motie 26 485 nr. 340](#).

⁵ Het budget is genoeg voor tien samenwerkingsverbanden (er kan maximaal 900.000 euro per aanvraag worden toegekend, met een totaal budget van 9 miljoen euro), terwijl het subsidiebesluit ten minste twaalf risicosectoren aanwijst.

⁶ [IOB-evaluatie IMVO-beleid](#) (2019); KIT (2020), [Evaluation of the Dutch RBC Agreements 2014-2020](#).

⁷ Zie bijvoorbeeld de ervaringen van [Arisa](#) en [SOMO](#) met klachtenmechanisme in het kleding- en textielconvenant.

⁸ [Motie 35 925-XVII nr. 33](#).

⁹ [Kamerbrief](#) minister Schreinemacher, 7 april 2022.

¹⁰ Zie het [verslag](#) van het Commissiedebat Raad Buitenlandse Zaken/Handel op 31 mei 2022, p. 45.